

Visitation og dagpleje

- Notat om kommunernes visitationspraksis
og om efterspørgslen efter dagplejere

Februar 2017

Hovedresultater

FOA har bedt Bureau 2000 om at gennemføre en kortlægning blandt de kommunale pladsanvisere af nogle problemstillinger i forbindelse med visitation og om efterspørgslen efter dagpleje. 81 af de 98 kommuner har deltaget. De kommuner, der har deltaget, omfatter 87 pct. af de 0-2 årige børn.

Undersøgelsen er gennemført af Niels Glavind og Susanne Pade, Bureau 2000 – Analyse og forskning.

Nogle hovedresultater er:

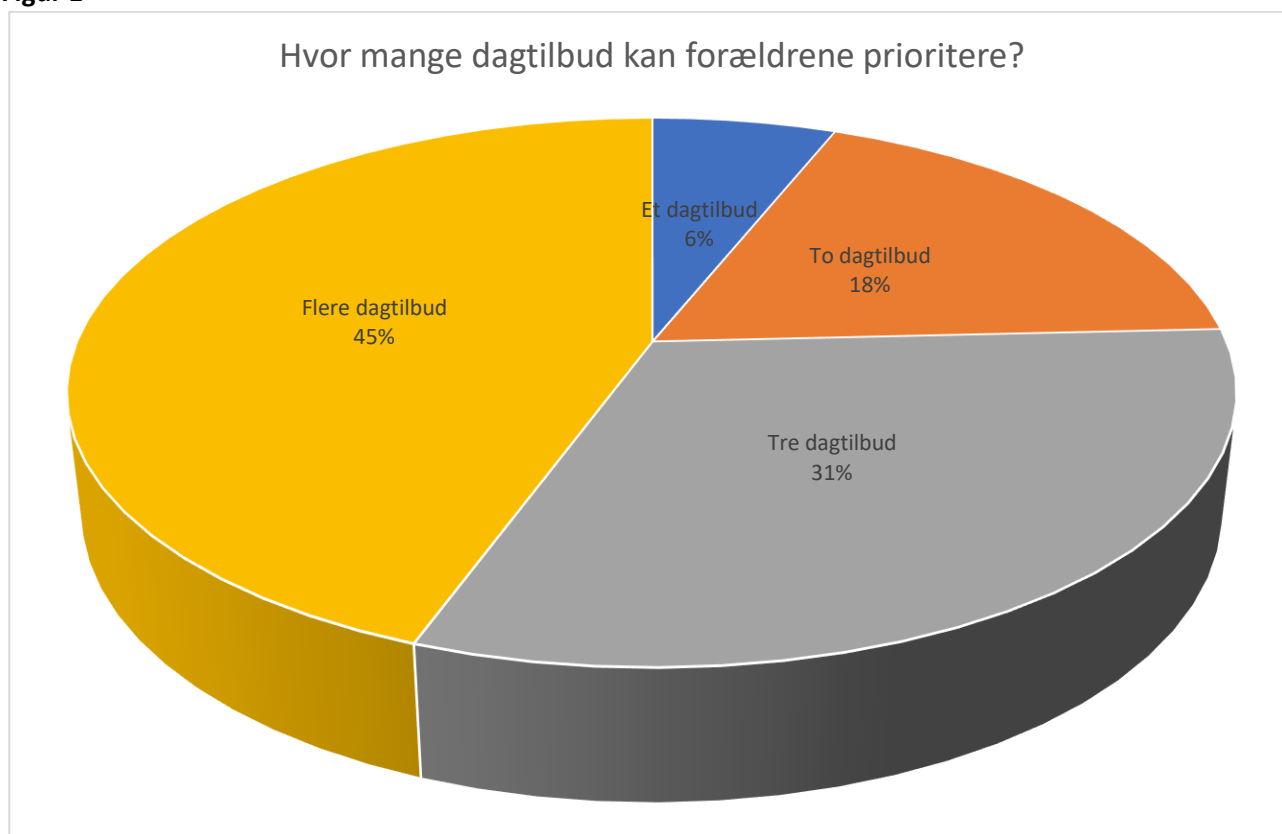
- Der er stor forskel på, hvor mange konkrete dagtilbud, forældrene kan prioritere.
- I 59 pct. af kommunerne kan forældrene besøge det dagplejehjem, de overvejer, inden de søger plads.
- Forældrene der ønsker dagplejeplads, kan ikke være sikre på faktisk at få plads i en dagpleje. 55 pct. af kommunerne oplyser, at de nogle gange må acceptere en institution i stedet.
- Kun 19 pct. af kommunerne har retningslinjer for institutionernes sammensætning m.h.t. etnicitet. Og kun 9 pct. af kommunerne har retningslinjer for den sociale sammensætning.
- Derimod har 93 pct. af kommunerne retningslinjer, der sikrer søskende plads i samme institution.
- De 45 pct. af kommunerne, der venter øget behov, har i dag 62 pct. af de 0-2 årige børn. Det er nemlig især de større kommuner, der venter øget efterspørgsel.
- 28 pct. af kommunerne venter at få behov for flere dagplejere det kommende år, og 24 pct. af kommunerne har allerede ansat eller er begyndt at søge flere dagplejere. Yderligere 7 pct. af kommunerne er ikke begyndt at søge dagplejere endnu, men forventer at skulle.
- Næsten halvdelen af kommunerne mener dog, der er problemer med at skaffe kvalificerede dagplejere.

Visitation

I stort set alle kommuner kan forældrene begynde at søge plads straks efter fødslen. Kun 2 af de 81 kommuner, der har deltaget, oplyser, at man søger plads efter 6 mdr.

Der er forskel på, hvor mange *konkrete* dagtilbud, forældrene kan ønske. Svarfordelingen fremgår af figur 1.

Figur 1

Inden forældrene søger plads, vil de i reglen have mulighed for at besøge daginstitutionen, hvis det er en institutionsplads de ønsker. I 59 pct. af kommunerne (med 68 pct. af de 0-2 årige børn) er der også mulighed for at besøge et eventuelt dagplejehjem, hvis det er dét, forældrene ønsker, men i 41 pct. af kommunerne er der ikke denne mulighed.

Selv om forældrene ønsker dagplejeplads, kan de i øvrigt ikke være sikre på faktisk at få plads i en dagpleje. 55 pct. af kommunerne (med 70 pct. af de 0-2 årige børn) oplyser, at de nogle gange må acceptere en institution i stedet.

Kommunerne kan anvise børnene plads enten efter alder eller efter opskrivningsdato. Der er lige mange kommuner, der følger de to principper. 59 pct. af de 0-2 årige børn bor i kommuner, hvor opskrivningsdatoen er vigtigst.

En særlig opskrivningsmetode, som findes i et antal kommuner, er, at man lader forældrene *booke* en konkret institutionsplads: Forældrene går ind på en hjemmeside og bestiller en plads i den institution, de

foretrækker, hvis der er ledig plads på et tidspunkt, der passer dem. Hvis der ikke er en ledig plads, kan de vælge en anden institution/en anden dato. De har samtidig mulighed for at skrive sig på venteliste til den pågældende institution. En kommune forklarer, at de forældre, der står på ventelisten, så får en sms eller mail, hvis der bliver plads, og de forældre, der reagerer først får så pladsen.

I reglen sker opskrivning til plads i et dagtilbud digitalt. Kommunen kan dog fastsætte regler, så man i nogen grad kan styre sammensætningen i institutionerne. Det hedder i Dagtilbudsvejledningen:

"294. Kommunalbestyrelsen skal ved fastsættelse af retningslinjer sikre, at disse er i overensstemmelse med forvaltningsretlige principper, herunder lighedsprincippet. Også ved den konkrete anvisning af plads skal der ske ligebehandling. Kommunen skal administrere optagelsen efter lovlige kriterier, hvilket indebærer, at kriterierne ikke må diskriminere visse grupper af børn.

Retningslinjerne fastsættes inden for rammerne af pasningsgarantien med henblik på den konkrete fordeling af børnene i dagtilbuddene og kan f.eks. indeholde retningslinjer om, hvilke dagtilbud børn kan skrives op til og om muligheden for at vente på eller at kunne overflyttes til en plads i et bestemt dagtilbud.

Retningslinjerne fastsættes ud fra lokale forhold og kan inden for rammerne af pasningsgarantien tage hensyn til eksempelvis:

- At søskende kan komme i samme dagtilbud.*
- At børn, der på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller astma/allergi, har behov for en plads i et specielt indrettet dagtilbud.*
- Børn henvist fra anden myndighed, speciallæge eller fra andre afdelinger/dagtilbud i kommunen.*
- Sammensætning af børnegrupperne med hensyn til alder, køn og etnicitet.*
- Dagtilbuddets geografiske placering i forhold til familiens bopæl, arbejdsplads med videre.*
- Forældre tilknyttet arbejdsmarkedet, ledige forældre, der får arbejde og forældre, som er under uddannelse.*
- Kontanthjælpsmodtagere, forsikrede ledige, revalidender med videre, der ikke umiddelbart kan komme i ordinært job, så de kan få tilbud om aktivering med videre og dermed støttes i en indslusning på arbejdsmarkedet."*

Bureau 2000 har derfor spurgt kommunerne, om de har fastsat retningslinjer for evt. særlige hensyn, når pladserne fordeles.

93 pct. af kommunerne har fastsat retningslinjer, der skal sikre søskende plads i samme institution.

Derimod er der kun:

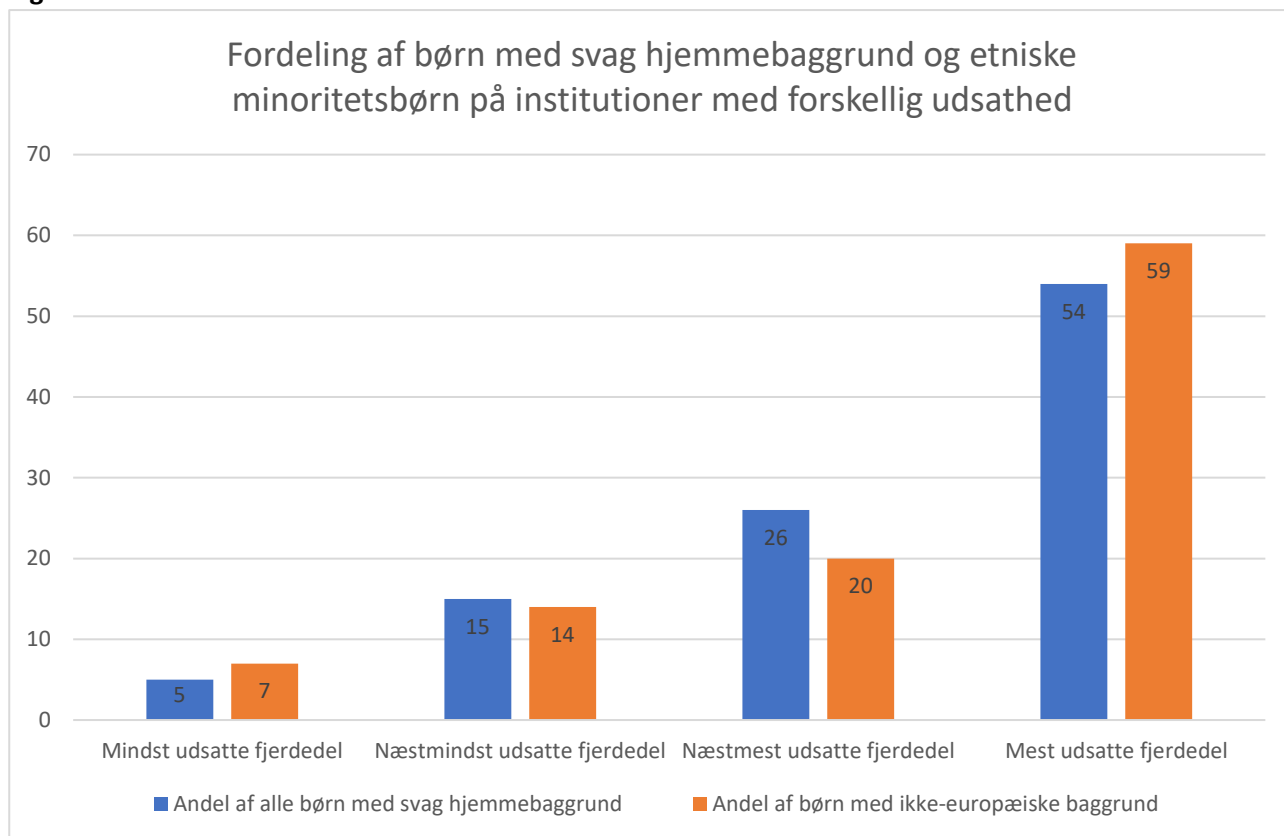
6 pct. af kommunerne, der har retningslinjer for institutionernes sammensætning m.h.t. køn.

19 pct. af kommunerne, der har retningslinjer for institutionernes sammensætning m.h.t. etnicitet.

9 pct. af kommunerne, der har retningslinjer for den sociale sammensætning.

De manglende retningslinjer er formentlig en væsentlig del af forklaringen på, at børn med svag hjemmebaggrund og børn fra de etniske minoriteter i høj grad er samlet i bestemte institutioner. Dette fremgik af rapporten *"Daginstitutioner med forskellig social sammensætning: Hverdag og senere skolepræstationer"* (FOA. Bureau 2000. 2016), hvorfra figur 2 er hentet:

Figur 2.

Kilde: Bureau 2000-kørsler på registerdata.

Det ses, at den mest udsatte fjerdedel af institutionerne rummer 54 pct. af alle udsatte børn og 59 pct. af de etniske minoritetsbørn.¹

Når det gælder børnehaveplads, oplever en del forældre, at det er sværere at få plads i deres ønskeinstitution, hvis barnet kommer fra dagpleje, end hvis det er begyndt før børnehavealderen i en institution.

Dette kan i nogen grad være en følge af, at de fleste vuggestuebørn i dag går i en aldersintegreret institution. I 2014 var det således kun 11 pct. af de 0-2 årige institutionsbørn, der var i en egentlig

¹ Figuren anvender en opdeling af børn efter svag/stærk hjemmebaggrund. Denne opdeling bygger på et samlet indeks for antallet af sociale og familiemæssige faktorer i hjemmemiljøet, der øger risikoen for, at barnet fx ikke afslutter folkeskolens afgangsprøve med et tilstrækkeligt resultat. De tre faktorer er:

- forældrene har ikke en kendt uddannelse ud over folkeskolen
- en af forældrene eller begge lever overvejende af kontanthjælp/pension
- barnet bor ikke sammen med både far og mor

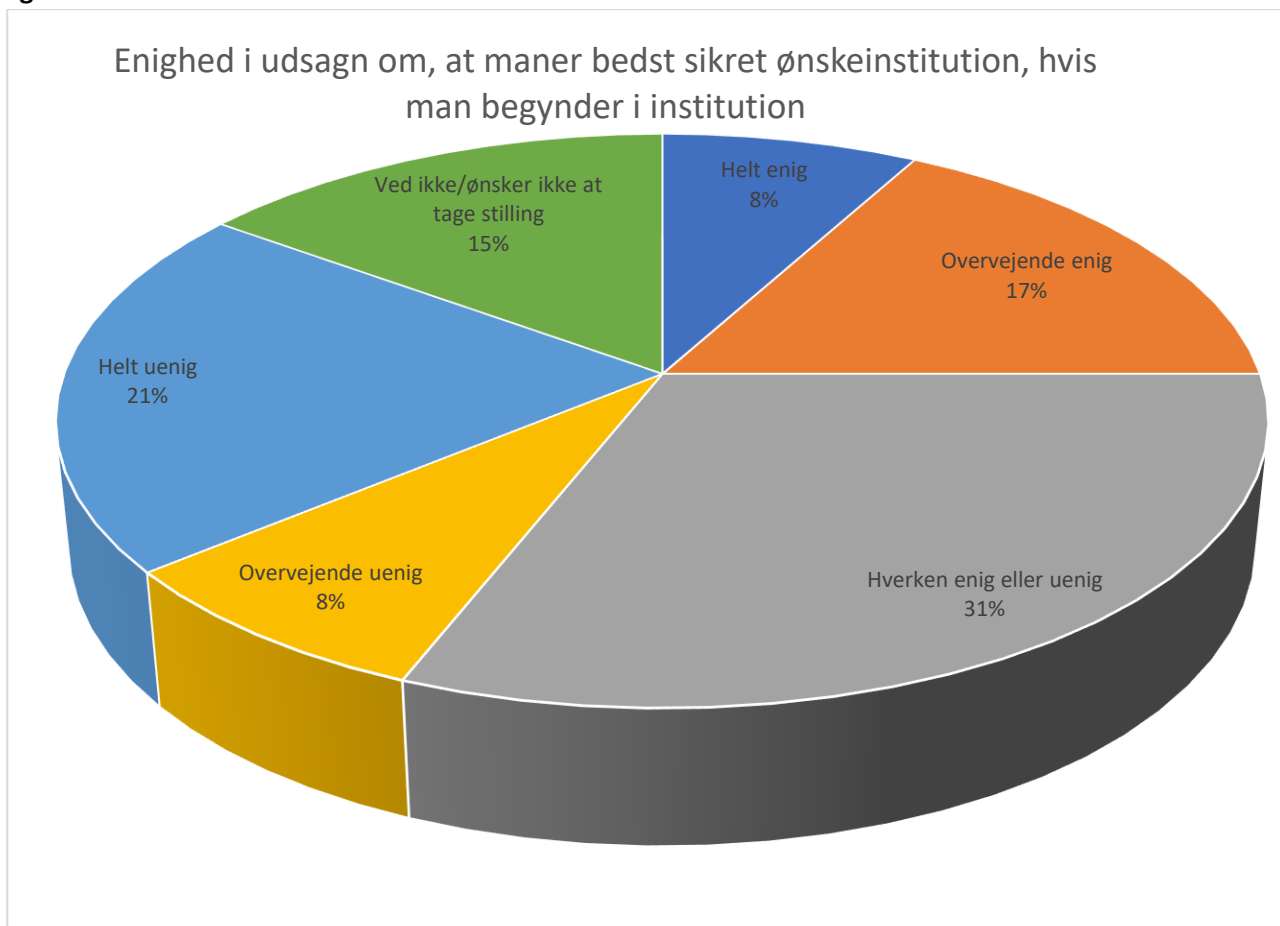
Opdelingen efter hjemmebaggrund følger følgende definition:

- "Stærk hjemmebaggrund": Ingen af de nævnte faktorer
- "Mellemgruppen": 1 af de nævnte faktorer
- "Svag hjemmebaggrund": 2 eller 3 af de nævnte faktorer.

vuggestue.² Alle kommuner undtagen to oplyser, at børnene automatisk er sikret børnehaveplads i den aldersintegrerede institution, hvis de er begyndt der i vuggestuealderen.

Det er dog ikke alle pladsanvisere, der uden videre er enige i udsagnet: "Forældre der sætter deres barn i institution frem for dagpleje efter barsel, er bedst sikret i forhold til at få deres ønskeinstitution senere". Svarfordelingen fremgår af figur 3.

Figur 3

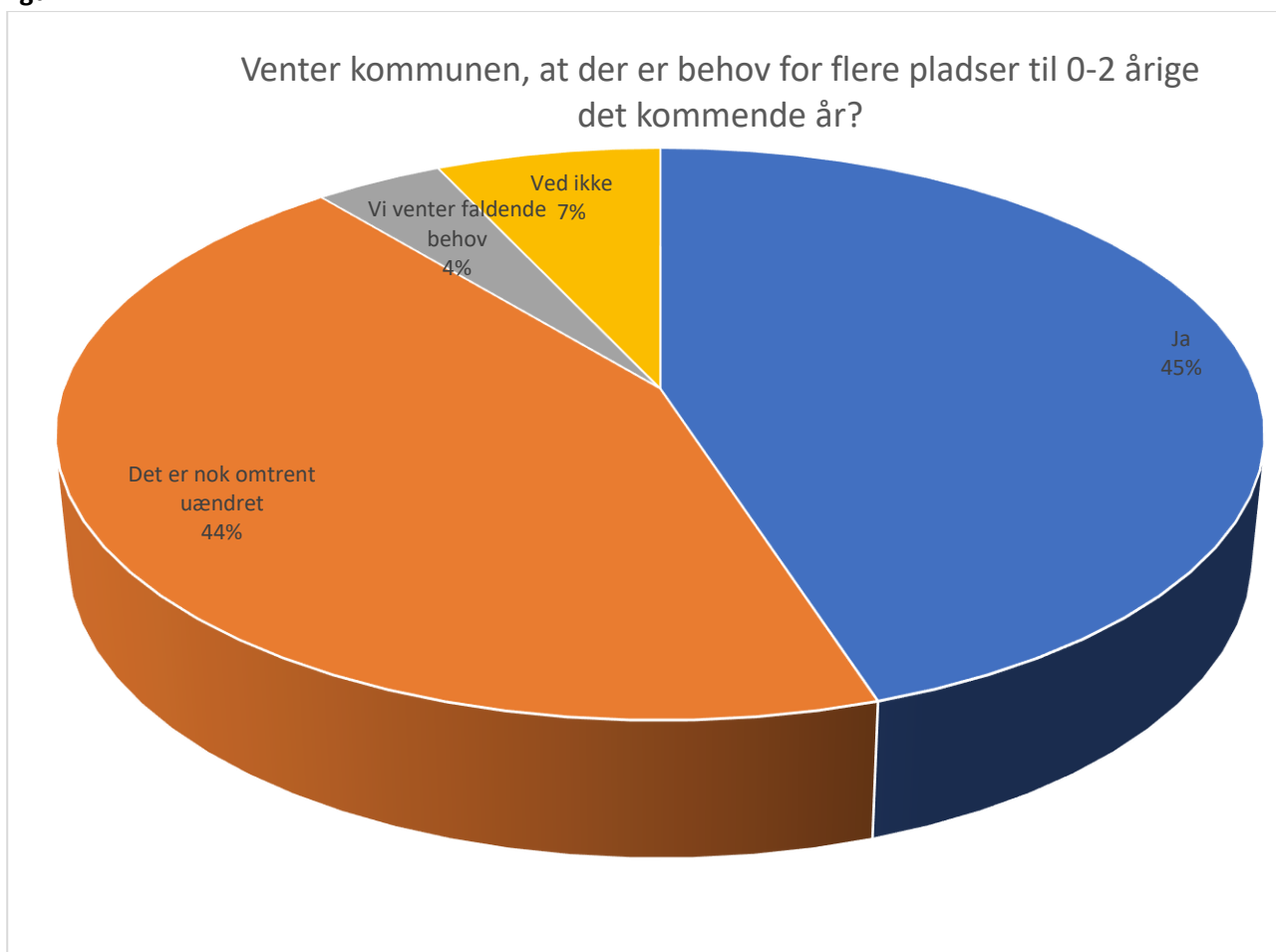
Det ses, at pladsanviserne har meget forskellige bedømmelser af denne problemstilling.

² I følge Statistikbanken

Behovet for dagplejere

På landsplan er fødselstallet stigende, men tendensen er forskellig fra kommune til kommune. Figur 4 viser, hvad pladsanviserne svarer, når de spørges, om kommunen venter behov for flere pladser til 0-2 årige det kommende år.

Figur 4

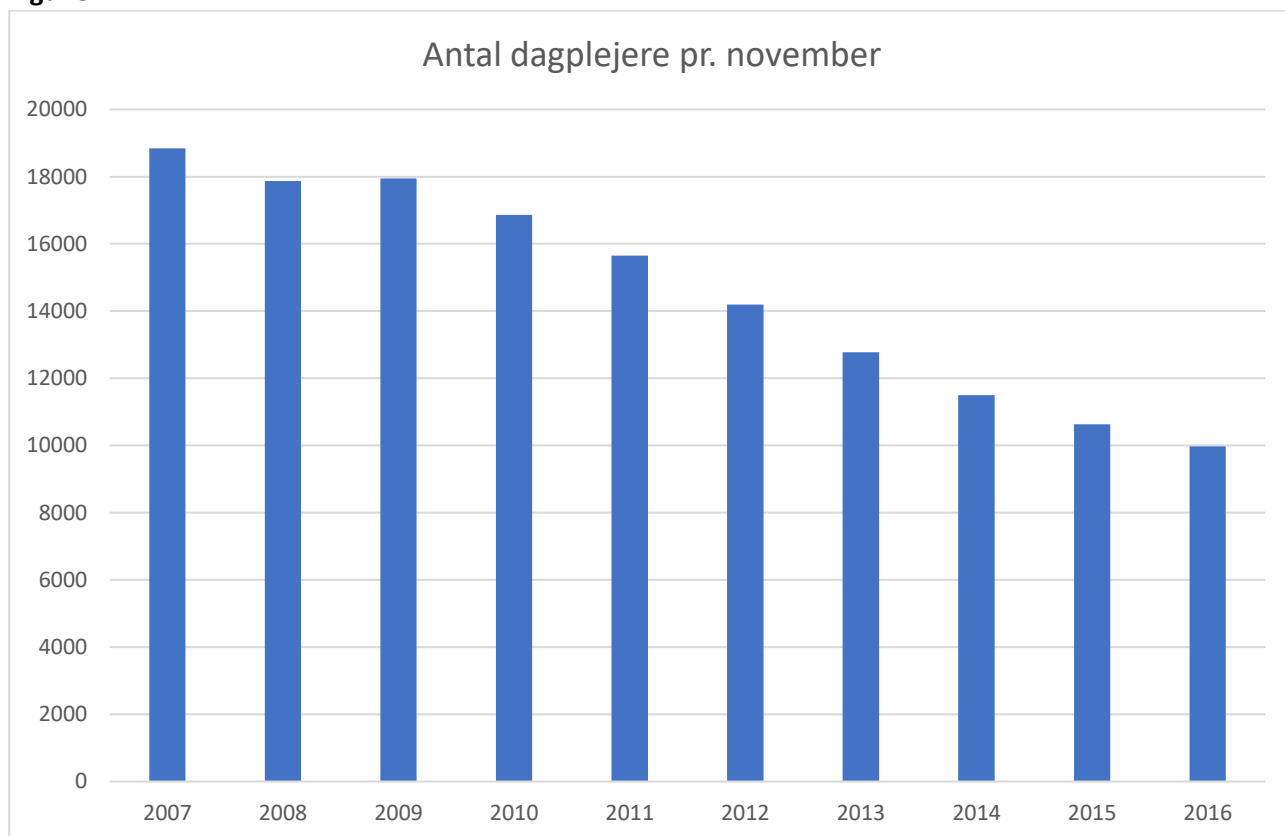

De 45 pct. af kommunerne, der venter øget behov, har i dag 62 pct. af de 0-2 årige børn. Det er nemlig især de større kommuner, der venter øget efterspørgsel.

35 pct. af kommunerne venter at få behov for flere dagplejere det kommende år, og 24 pct. af kommunerne har allerede ansat eller er begyndt at søge flere dagplejere.

Antallet af dagplejere har i en årrække været faldende, jf figur 5.

Figur 5

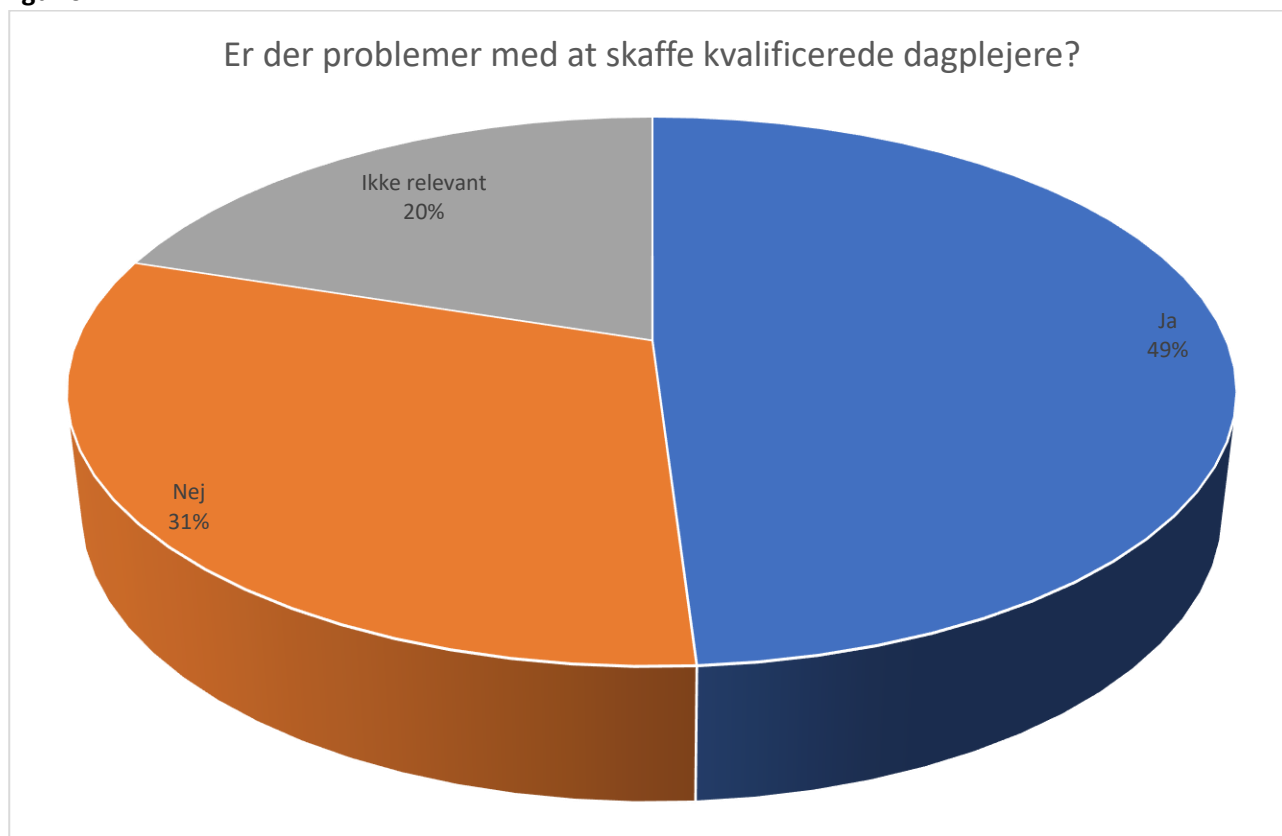

Kilde: SIRKA

Der synes således at være udsigt til, at denne udvikling vender.

Det skal dog bemærkes, at en del af kommunerne mener, at de har konstateret problemer med at skaffe kvalificerede dagpleje. Dette fremgår af figur 6.

Figur 6

Fem kommuner oplyser, at de vil søge at få flere børn i den enkelte dagpleje – evt. for en periode.